

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Spoločné minimálne normy EÚ v oblasti poistenia v nezamestnanosti – konkrétny krok smerom k účinnému vykonávaniu Európskeho piliera sociálnych práv

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(2020/C 97/05)

Spravodajca: **Oliver RÖPKE**

Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	15. 3. 2018
Právny základ	článok 32 ods. 2 rokovacieho poriadku stanovisko z vlastnej iniciatívy
Príslušná sekcia	sekcia pre zamestnanosť, sociálne veci a občianstvo
Prijaté v sekcii	15. 11. 2019
Prijaté v pléne	11. 12. 2019
Plenárne zasadnutie č.	548
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	141/65/14

1. Závery a odporúčania

1.1. **Európsky pilier sociálnych práv (EPSP)** bol slávnostne vyhlásený 17. novembra 2017 na sociálnom samite EÚ v Göteborgu. Na to, aby sa tento pilier dostal skutočne do praxe, sú potrebné konkrétne kroky na účinné vykonávanie na úrovni EÚ a členských štátov.

1.2. Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) poukazuje na **zásadu 13 EPSP o dávkach v nezamestnanosti**, podľa ktorej majú nezamestnaní právo na primeranú podporu verejných služieb zamestnanosti, aby sa mohli (opätovne) začleniť do trhu práce, a na **primerané dávky v nezamestnanosti počas primeraného obdobia** v súlade so svojimi príspevkami a vnútroštátnymi pravidlami oprávnenosti. Tieto dávky nemajú príjemcov odrádzať od rýchleho návratu do zamestnania.

1.3. Poistenie v nezamestnanosti je ústredným prvkom systémov sociálneho zabezpečenia, aj keď má v jednotlivých krajinách rôzne formy. EHSV súhlasí s názorom Komisie, že **zlepšenie noriem systémov poistenia v nezamestnanosti v členských štátoch umožní lepšie fungovanie trhov práce** a pomôže členským štátom s veľkorysejšími systémami poistenia v nezamestnanosti a vyššími výdavkami na aktívnu politiku a opatrenia v oblasti trhu práce lepšie udržateľne integrovať nezamestnaných do trhu práce⁽¹⁾. Súčasne EHSV zdôrazňuje ich dôležitú úlohu automatického stabilizátora.

1.4. V súčasnosti existujú medzi členskými štátmi veľké rozdiely, pokiaľ ide o dávky v nezamestnanosti. EHSV poukazuje na spoločnú správu o zamestnanosti na rok 2019, podľa ktorej je **klúčom** k podpore uchádzačov o zamestnanie pri zmene postavenia na trhu práce poskytovanie primeraných dávok v nezamestnanosti s primeraným trvaním, ktoré majú byť prístupné všetkým pracovníkom a ktoré majú sprevádzať účinné aktívne politiky trhu práce⁽²⁾.

1.5. EHSV opakuje svoju požiadavku na vysoké normy v oblasti zamestnanosti a sociálnych vecí⁽³⁾ a odporúča teda, aby sa stanovili **ciele** v oblasti dávok v nezamestnanosti v členských štátoch. Ciele by sa mali stanoviť pre **čistú mieru náhrady, obdobie poberania dávok a mieru krytia**. Okrem toho odporúča EHSV stanoviť ciele v oblasti **ďalšieho vzdelávania a aktívacie**.

⁽¹⁾ Tematický informačný prehľad európskeho semestra – Dávky v nezamestnanosti – 2017.

⁽²⁾ COM(2018) 761 final z 21. 11. 2018, Rada EPSCO ST 7619/2019 INIT z 15. 3. 2019.

⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 62, 15.2.2019, s. 165.

1.6. Prvým krokom by malo byť stanoviť a monitorovať ciele v oblasti dávok v nezamestnanosti prostredníctvom **referenčného porovnávania v rámci európskeho semestra**. EHSV opakuje svoje odporúčanie, že EPSP by mal mať vplyv aj na hospodárske riadenie v EÚ (*). Podľa názoru EHSV by mali **odporúčania pre jednotlivé krajiny určené členskými štátmi** v rámci európskeho semestra obsahovať konkrétne ciele týkajúce sa **čistej miery náhrady, obdobia poberania a miery krytia** dávok v nezamestnanosti, ako aj **ďalšieho vzdelávania a aktivácie**. Odporúčania pre jednotlivé krajiny vypracúva Komisia, rozhoduje o nich Rada a schvaľuje ich Európska rada.

1.7. **Základom** pre vypracovanie týchto odporúčaní pre jednotlivé krajiny by mali byť integrované usmernenia (†). Podľa **usmernenia 7 usmernení pre politiky zamestnanosti na rok 2018 (‡), ktoré zostávajú v platnosti aj na rok 2019 (§)**, by mali členské štáty nezamestnaným poskytnúť **primerané dávky v nezamestnanosti počas primeraného obdobia** v súlade s ich príspevkami a vnútroštátnymi pravidlami oprávnenosti, hoci takéto dávky by nemali odrádzať od rýchleho návratu do zamestnania.

1.8. EPSP dopĺňa sociálny prehľad, ktorý umožňuje monitorovať uplatňovanie piliera prostredníctvom sledovania trendov a pokroku v členských štátoch a integrovať ich do európskeho semestra. EHSV odporúča, aby sa v sociálnom prehľade v budúcnosti monitorovali aj dávky v nezamestnanosti. Okrem toho odporúča **doplniť sociálny prehľad referenčným porovnaním dávok v nezamestnanosti**. EHSV preto výslovne víta súčasné úsilie Komisie zaviesť referenčné porovnanie dávok v nezamestnanosti, a toto úsilie by sa malo zintenzívniť a spojiť s trvalým monitorovacím procesom.

1.9. **Cieľom** navrhovaného referenčného porovnávania dávok v nezamestnanosti je **podporiť vzostupnú sociálnu konvergenciu členských štátov a zlepšiť fungovanie trhov práce**. Referenčné porovnanie musí byť založené na analýze aktuálneho stavu, ktorá nesmie byť povrchná ani nič prikrášľovať. Referenčné porovnanie sa nesmie obmedzovať len na monitorovanie a hodnotenie. Členské štáty sa majú učiť od seba navzájom prostredníctvom analýzy najlepších poskytovateľov (**referenčné učenie**) a zavádzať zlepšenia (**referenčné opatrenia**).

1.10. Referenčné porovnanie dávok v nezamestnanosti by mala riadiť Komisia a **referenčné hodnoty by sa mali stanovovať s trvalým a intenzívnym zapojením sociálnych partnerov**.

1.11. **Ciele v sociálnej oblasti** musia viesť k postupnej sociálnej konvergencii. Ľudia sa musia dozvedieť, že zásady EPSP nie sú len slovami na papieri, ale že sa konkrétne uplatňujú, a tým postupne zlepšujú ich životné podmienky.

1.12. EHSV odporúča, aby sa výsledky referenčného porovnávania podrobne monitorovali a vyhodnocovali. Ak nebude zaznamenaný dostatočný pokrok pri dosahovaní očakávaného účinku, mal by sa zaviesť právne záväzný nástroj, ktorého cieľom bude podporiť členské štáty v ich úsilí o modernizáciu systémov poistenia v nezamestnanosti a doplniť ich. Popri **odporúčaní Rady**, ktorým by sa členské štáty mohli riadiť, odporúča EHSV zaviesť v **súlade s článkom 153 ZFEÚ smernicu na stanovenie právne záväzných minimálnych noriem** pre systémy poistenia v nezamestnanosti v členských štátoch. Táto smernica by mala obsahovať celoeurópske minimálne normy týkajúce sa **čistej miery náhrady, obdobia poberania a miery krytia** dávok v nezamestnanosti. EHSV sa vyslovuje aj za stanovenie celoeurópskych minimálnych noriem pre **ďalšie vzdelávanie a aktiváciu** v rámci poistenia v nezamestnanosti.

1.13. **Záväzné minimálne normy** by sa mali uplatňovať postupne počas primeraného časového obdobia, aby všetky členské štáty mohli dosiahnuť spoločné normy.

1.14. Ako sa stanovuje v článku 153 ZFEÚ, nesmie byť významnou mierou ovplyvnené **právo členských štátov definovať základné zásady svojich systémov sociálneho zabezpečenia** ani finančná rovnováha týchto systémov. Táto zásada by sa mala dodržiavať bez ohľadu na formu alebo podstatu systému v členskom štáte. Členským štátom to nebude brániť v tom, aby si uplatnili právo stanovené v zmluvách, a zachovali alebo zaviedli vyššie (prísnejšie) ochranné opatrenia.

(*) Ú. v. EÚ C 81, 2.3.2018, s. 145.

(†) Ú. v. EÚ L 224, 5.9.2018, s. 4.

(‡) Ú. v. EÚ L 224, 5.9.2018, s. 4.

(§) Ú. v. EÚ L 185, 11.7.2019, s. 44.

Osobitne treba brať ohľad na rôznu organizáciu týchto národných systémov poistenia, zapojenie sociálnych partnerov, ako aj financovanie.

2. Východisková situácia a kontext stanoviska

2.1. Po trpkých skúsenostiach s hospodárskou a finančnou krízou od roku 2008 a obdobím nestability, ktoré potom nasledovalo, hospodárstvo znovu rastie a miera nezamestnanosti klesá. **Aktuálne zlepšovanie situácie na trhu práce** sa však neprejavuje vo všetkých členských štátoch, regiónoch a skupinách obyvateľstva rovnakou mierou. EHSV poukazuje v tejto súvislosti na spoločnú správu o zamestnanosti na rok 2019 ⁽⁸⁾.

2.2. EHSV súhlasí s názorom Rady, že členské štáty a EÚ by sa mali zaoberať sociálnymi vplyvmi hospodárskej a finančnej krízy a usilovať sa **budovať inkluzívnu spoločnosť**. Mali by sa riešiť problémy nerovnosti a diskriminácie. Mal by sa zabezpečiť prístup a možnosť pre všetkých a mala by sa znížiť chudoba a sociálne vylúčenie, a to predovšetkým tým, že sa zabezpečia **dobré fungujúce trhy práce a systémy sociálnej ochrany** ⁽⁹⁾.

2.3. EÚ si v rámci **stratégie Európa 2020** stanovila za cieľ znížiť do roku 2020 počet ľudí, ktorým hrozí **chudoba a sociálne vylúčenie**, o 20 miliónov. **Tento cieľ je v nedohľadne**. Od roku 2012 (keď chudoba a sociálne vylúčenie hrozili takmer 25 % celkovej populácie EÚ) síce zaznamenávame neustále zlepšovanie situácie, aj naďalej však pred Európou stoja obrovské výzvy. V roku 2018 bolo takmer 22 % obyvateľstva EÚ ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením ⁽¹⁰⁾.

2.4. **Poistenie v nezamestnanosti** je ústredným prvkom systémov sociálneho zabezpečenia všetkých členských štátov. Poskytuje pracovníkom záchrannú sieť v prípade straty pracovného miesta a **chráni pred chudobou**. Súčasne sú dávky v nezamestnanosti **automatické stabilizátory**, pretože v prípade celkového nárastu nezamestnanosti príjmy, a teda ani spotreba, nepoklesnú až tak veľmi. Efektívne a primerané dávky v nezamestnanosti okrem toho pracovníkom umožňujú nájsť si pracovné miesta, ktoré by zodpovedali ich očakávaniam a kvalifikácii, alebo prípadne absolvovať v rámci aktívnej politiky trhu práce rekvalifikáciu.

2.5. Sociálna ochrana sa v uplynulých rokoch v dôsledku krízových politík v niektorých členských štátoch zhoršila. Mnohí ľudia sú presvedčení, že ich sociálne záujmy a požiadavky sú v EÚ čoraz menej naplnené. Brexit predstavuje prvé zvrátenie trendu európskej integrácie. Tento vývoj treba chápať ako varovný signál. Ak má mať EÚ budúcnosť a opätovne získať dôveru ľudí, je podľa názoru EHSV potrebné **posilniť sociálny rozmer EÚ a zároveň riešiť ďalšie súčasné výzvy, ako je zmena klímy a digitalizácia**. Na to je potrebný **záväzok na všetkých úrovniach**, vrátane členských štátov, sociálnych partnerov a aktérov občianskej spoločnosti, a to na základe stabilného, udržateľného a inkluzívneho hospodárstva ⁽¹¹⁾.

2.6. Európsky parlament, Rada a Európska komisia 17. novembra 2017 na sociálnom samite v Göteborgu slávnostne vyhlásili **Európsky pilier sociálnych práv (EPSP)**. Na to, aby sa dostal skutočne do praxe, sú potrebné konkrétne kroky na účinné vykonávanie na úrovni EÚ a členských štátov. Novozvolená predsedníčka Komisie Ursula von der Leyen v politických usmerneniach pre Európsku komisiu na roky 2019 – 2024 navrhuje akčný plán na úplné vykonávanie EPSP. EHSV by chcel svojím návrhom stanoviť ciele v oblasti dávok v nezamestnanosti v členských štátoch prispieť k uplatňovaniu EPSP.

2.7. EHSV poukazuje na **zásadu 13 Európskeho piliera sociálnych práv (dávky v nezamestnanosti)**: Nezamestnaní majú právo na primeranú aktivačnú podporu verejných služieb zamestnanosti, aby sa mohli (opätovne) začleniť do trhu práce, a právo na **primerané dávky v nezamestnanosti počas primeraného obdobia** v súlade so svojimi príspevkami a vnútroštátnymi pravidlami oprávnenosti. Tieto dávky nemajú príjemcov odrádzať od rýchleho návratu do zamestnania.

⁽⁸⁾ COM(2018) 761 final z 21. 11. 2018, Rada EPSCO ST 7619/2019 INIT z 15. 3. 2019.

⁽⁹⁾ Ú. v. EÚ L 224, 5.9.2018, s. 4.

⁽¹⁰⁾ Eurostat 16. 10. 2019.

⁽¹¹⁾ Ú. v. EÚ C 262, 25.7.2018, s. 1.

2.8. V tejto súvislosti EHSV odkazuje aj na zásadu 17 EPSP, podľa ktorej majú **ľudia so zdravotným postihnutím** právo na podporu príjmu, ktorý zaručuje dôstojný život, ako aj na služby, ktoré im umožnia zapojiť sa do trhu práce a života spoločnosti. Pri stanovovaní obdobia nároku v rámci poistenia v nezamestnanosti by sa malo zohľadniť, že pre ľudí so zdravotným postihnutím je oveľa ťažšie a časovo náročnejšie nájsť si nové pracovné miesto alebo sa rekvifikovať.

2.9. Poistenie v nezamestnanosti je ústredným prvkom systémov sociálneho zabezpečenia všetkých členských štátov. Vnútroštátne ustanovenia v rámci systémov poistenia v nezamestnanosti sa značne líšia, a to pokiaľ ide tak o oprávnenosť, ako aj o výšku, trvanie a spôsob výpočtu dávok. EHSV odporúča stanoviť **ciele týkajúce sa dávok v nezamestnanosti** v rámci európskeho semestra. Okrem toho EHSV poukazuje na skutočnosť, že je potrebné zabezpečiť základné sociálne služby na základe spoločných pravidiel na úrovni EÚ⁽¹²⁾. Odporúča sústavné **vyhodnocovanie referenčného porovnávania**. Prostredníctvom **odporúčania Rady** by sa mohli v členských štátoch iniciovať diskusie a začať reformy súvisiace s možnosťou zaviesť spoločné minimálne normy, a zároveň by sa umožnila spolupráca medzi členskými štátmi v tejto oblasti.

2.10. Ak nebude po určitom čase zaznamenaný dostatočný pokrok pri dosahovaní očakávaného účinku, odporúča EHSV zaviesť v **súlade s článkom 153 ZFEÚ smernicu** na stanovenie **právne záväzných minimálnych noriem** pre systémy poistenia v nezamestnanosti v členských štátoch. Táto smernica by mala obsahovať celoeurópske minimálne normy týkajúce sa **čistej miery náhrady, obdobia poberania a miery krytia** dávok v nezamestnanosti. EHSV sa vyslovuje aj za stanovenie celoeurópskych minimálnych noriem pre **ďalšie vzdelávanie a aktiváciu** v rámci poistenia v nezamestnanosti. Minimálne požiadavky by členským štátom nemali brániť stanoviť si vyššie normy (pozri bod 16 preambuly Európskeho piliera sociálnych práv). Normy, ktoré už sú v jednotlivých členských štátoch zavedené, by sa nemali znižovať. EHSV odporúča, aby sa minimálne normy stanovili v spojení s primeraným uplatňovaním **ustanovenia o neznižovaní úrovne** (zákazu zníženia úrovne z dôvodu zavedenia minimálnych noriem). Tak sa splní cieľ EÚ zlepšovať životné a pracovné podmienky v členských štátoch vzostupnou konvergenciou (článok 151 ZFEÚ).

2.11. V rámci podpory nezamestnaných osôb treba rozlišovať medzi dávkami sociálneho zabezpečenia (dávky poistenia) a sociálnou pomocou. Dávky poistenia sú spravidla založené na príspevkoch a sú podmienené určitým obdobím zamestnanosti. V prípade sociálnej pomoci ide o dávku v hmotnej núdzi, ktorá je nezávislá od príspevkov, je financovaná z daní a slúži na podporu ľudí, ktorí si nedokážu vlastnými silami zaobstarať živobytie. Táto dávka podlieha posúdeniu odkázanosti. **EHSV sa v tomto stanovisku z vlastnej iniciatívy zaoberá dávkami sociálneho zabezpečenia.**

2.12. V súvislosti s diskusiou o prehlbení hospodárskej a menovej únie navrhuje Komisia vytvoriť **stabilizačnú funkciu pre eurozónu** (s možnosťou zapojiť sa aj pre členské štáty mimo eurozóny), ktorá by mala v budúcnosti umožniť lepšie reagovať na asymetrické otrasy. Ako jednu z možností tejto stabilizačnej funkcie navrhuje Komisia vytvorenie **európskeho zaisťovacieho poistenia v nezamestnanosti** ako „zaisťovacieho fondu“ pre vnútroštátne systémy poistenia v nezamestnanosti⁽¹³⁾. Tento fiškálny návrh, o ktorom sa v súčasnosti kontroverzne diskutuje, treba vnímať **úplne oddelene od tohto stanoviska z vlastnej iniciatívy**, ktoré je sociálnopolitickým návrhom na posilnenie sociálneho rozmeru EÚ.

2.13. EHSV sa nedávno vyjadril za preskúmanie **možnosti zaviesť v celej EÚ minimálne normy v národných systémoch poistenia v nezamestnanosti**, aby sa o. i. dosiahlo, že každý uchádzač o zamestnanie má nárok na dávky⁽¹⁴⁾. Týmto stanoviskom sa výbor k tejto téme vracia.

3. Všeobecné pripomienky

3.1. Podľa **usmernenia 7 usmernení pre politiky zamestnanosti na rok 2018**⁽¹⁵⁾, ktoré zostávajú v platnosti aj na **rok 2019**⁽¹⁶⁾, by mali členské štáty nezamestnaným poskytnúť primerané dávky v nezamestnanosti počas primeraného obdobia v súlade s ich príspevkami a vnútroštátnymi pravidlami oprávnenosti. Toto odporúčanie zohľadňuje EPSP v usmerneniach pre politiky zamestnanosti.

⁽¹²⁾ Ú. v. EÚ C 13, 15.1.2016, s. 40.

⁽¹³⁾ COM(2017) 822 final, 6. 12. 2017.

⁽¹⁴⁾ Ú. v. EÚ C 129, 11.4.2018, s. 7.

⁽¹⁵⁾ Ú. v. EÚ L 224, 5.9.2018, s. 4.

⁽¹⁶⁾ Ú. v. EÚ L 185, 11.7.2019, s. 44.

3.2. **Zníženie** počtu osôb, ktorí trpia chudobou a sociálnym vylúčením, alebo ktorým **chudoba a sociálne vylúčenie** hrozia, je jedným z piatich cieľov **stratégie Európa 2020**, ako aj jedným zo 17 cieľov **Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj** Organizácie Spojených národov. Aj **sociálny prehľad**, zavedený v rámci EPSP, mapuje trendy a pokrok v členských štátoch, pokiaľ ide o osoby, ktoré sú zasiahnuté alebo ohrozené chudobou a sociálnym vylúčením.

3.3. EHSV poukazuje na konštatovanie Komisie, podľa ktorého má **obdobie nároku** na dávky z poistenia v nezamestnanosti priamy vplyv na mieru rizika chudoby u nezamestnaných. Členským štátom s veľkorysejšími systémami poistenia v nezamestnanosti a vyššími výdavkami na aktívnu politiku a opatrenia na trhu práce sa lepšie darí nezamestnaných opätovne udržateľne integrovať do trhu práce⁽¹⁷⁾. Medzi členskými štátmi existujú **obrovské rozdiely**. Maximálne obdobie nároku na dávky v nezamestnanosti siaha od 90 dní v Maďarsku až po neobmedzené obdobie v Belgicku⁽¹⁸⁾.

3.4. Podľa názoru EHSV musia byť dávky sociálneho zabezpečenia navrhnuté tak, aby v prípade krízového scenára, akým je nezamestnanosť, zabezpečili primeranú životnú úroveň. Výška dávok v nezamestnanosti, t. j. **čistá miera náhrady**, preto musí byť primeraná. Aj tu sa dajú pozorovať v rámci EÚ **výrazné rozdiely**. Čistá miera náhrady za pracovníka s nízkou mzdou s krátkou pracovnou históriou (1 rok) sa pohybuje v rozsahu od menej než 20 % predchádzajúcich (čistých) príjmov v Maďarsku do zhruba 90 % v Luxembursku⁽¹⁹⁾.

3.5. Počet nezamestnaných, ktorí poberajú dávky poistenia v nezamestnanosti, v pomere k celkovému počtu nezamestnaných vyjadruje **miera krytia** (miera pokrytia). Miera krytia sa vyjadruje vždy vo vzťahu k určitej dobe trvania nezamestnanosti (napr. ako podiel nezamestnaných, ktorí po ročnej nezamestnanosti poberajú dávky). Aj tu existujú medzi jednotlivými členskými štátmi **veľké rozdiely**. V priemere dosahuje podiel krátkodobo nezamestnaných (teda osôb, ktoré sú bez práce menej ako jeden rok), ktorí poberajú dávky v nezamestnanosti, len tretinu celkového počtu nezamestnaných. Nemecko má najvyššiu mieru krytia, a to na úrovni približne 63 %. Naopak na Malte, v Chorvátsku, Poľsku, Rumunsku a Bulharsku je miera krytia výrazne pod 15 %⁽²⁰⁾.

3.6. Nižšia miera krytia v členskom štáte môže mať rôzne dôvody. Jedným z nich je **nezamestnanosť mladých ľudí**. Mladí nezamestnaní, ktorí neodkážu vstúpiť na trh práce, často nemajú nárok na dávky z dôvodu chýbajúceho obdobia zamestnanosti. Preto mladí ľudia, ktorí sú bez práce, často nepoberajú žiadne dávky.

3.7. EHSV ešte raz zdôrazňuje, že prechod mladých ľudí zo (školského) vzdelávania na trh práce má rozhodujúci význam, Treba im poskytnúť všemožnú podporu, aby sa zabezpečilo ich čo najrýchlejšie začlenenie do trhu práce.

3.8. Rovnako na mieru krytia vplyva aj dĺžka obdobia nezamestnanosti. V prípade krátkodobo nezamestnaných dosahuje miera krytia v priemere EÚ približne jednu tretinu, v prípade dlhodobej nezamestnanosti je však podstatne nižšia, pretože vo väčšine členských štátov je nárok na poberanie dávok v nezamestnanosti časovo obmedzený. EHSV odporúča stanoviť cieľ pre **mieru krytia** v prípade **krátkodobo nezamestnaných** (teda osôb, ktoré sú bez práce menej ako jeden rok).

3.9. Ďalším z dôvodov nízkej miery krytia sú **nové formy práce, ako aj neštandardné formy zamestnania a prekérna práca**, ktoré sťažujú nadobúdanie nároku na dávky. So zreteľom na politickú dohodu v Rade o odporúčaní o prístupe k sociálnej ochrane pre pracovníkov a samostatne zárobkovo činné osoby sa EHSV vyslovuje za komplexné riešenie v zmysle uznávania nárokov v oblasti sociálneho poistenia pre zamestnancov vykonávajúcich nové formy práce⁽²¹⁾.

3.10. Podľa **zásady 1 Európskeho piliera sociálnych práv** má každý právo na kvalitné a inkluzívne vzdelávanie, odbornú prípravu a **celoživotné vzdelávanie**, aby si udržal a získal zručnosti, ktoré mu umožnia plne sa zapojiť do života spoločnosti a úspešne zvládať zmeny postavenia na trhu práce. EHSV sa preto vyslovuje za stanovenie **cieľov v oblasti ďalšieho vzdelávania a aktivácie** a potvrdzuje svoj názor, že zabezpečenie práva na celoživotné vzdelávanie pre každého by malo byť súčasťou programu EÚ⁽²²⁾.

⁽¹⁷⁾ Tematický informačný prehľad európskeho semestra – Dávky v nezamestnanosti – 2017.

⁽¹⁸⁾ COM(2018) 761 final z 21. 11. 2018, Rada EPSCO ST 7619/2019 INIT z 15. 3. 2019.

⁽¹⁹⁾ COM(2018) 761 final z 21. 11. 2018, Rada EPSCO ST 7619/2019 INIT z 15. 3. 2019.

⁽²⁰⁾ COM(2018) 761 final z 21. 11. 2018, Rada EPSCO ST 7619/2019 INIT z 15. 3. 2019.

⁽²¹⁾ Ú. v. EÚ C 129, 11.4.2018, s. 7.

⁽²²⁾ Ú. v. EÚ C 237, 6.7.2018, s. 8, ako aj stanoviská EHSV Ú. v. EÚ C 14, 15.1.2020, s. 1 a Ú. v. EÚ C 14, 15.1.2020, s. 46.

3.11. EHSV súhlasí s názorom Komisie, že zlepšenie noriem systémov poistenia v nezamestnanosti v členských štátoch **umožní lepšie fungovanie trhov práce**. Nižšie normy naopak neznamenajú nevyhnutne nižšie štátne výdavky, keďže nezamestnaní, ktorí nepoberajú dávky z poistenia v nezamestnanosti, vo väčšine prípadov poberajú inú formu štátnej podpory (pomoc v nezamestnanosti alebo minimálny príjem). Rovnako ako Komisia považuje za pravdepodobné, že vyššie výdavky na zvýšenie noriem v oblasti poistenia v nezamestnanosti – spolu s aktívnou politikou na trhu práce – povedú v pomerne krátkom čase k rastu zamestnanosti a budú kompenzované vyššími daňovými príjmami a rýchlejším hospodárskym rastom, ktoré z toho vyplývajú⁽²³⁾.

4. Konkrétne pripomienky

4.1. V súčasnosti existujú medzi členskými štátmi veľké rozdiely, pokiaľ ide o dávky v nezamestnanosti. EHSV poukazuje na spoločnú správu o zamestnanosti na rok 2019, podľa ktorej je **klúčom** k podpore uchádzačov o zamestnanie pri zmene postavenia na trhu práce poskytovanie **primeraných dávok v nezamestnanosti s primeraným trvaním**, ktoré majú byť prístupné všetkým pracovníkom a ktoré majú sprevádzať účinné aktívne politiky trhu práce⁽²⁴⁾.

4.2. EHSV odporúča preto stanoviť **ciele** v oblasti dávok v nezamestnanosti v členských štátoch. Ciele by sa mali stanoviť pre **čistú mieru náhrady, obdobie poberania dávok a mieru krytia**. Okrem toho odporúča EHSV stanoviť ciele v oblasti **ďalšieho vzdelávania a aktivácie**.

4.3. EHSV výslovne víta úsilie Komisie uplatňovať EPSP okrem iného aj v európskom semestri a presadzovať referenčné porovnávanie dávok vnútroštátnych poistení v nezamestnanosti (o. i. prostredníctvom spoločnej správy o zamestnanosti). Referenčné porovnávanie sa totiž správne chápe ako dôležitý nástroj na zavedenie EPSP. Toto úsilie by sa malo zintenzívniť a prepojiť s trvalým procesom monitorovania. Referenčné porovnávanie dávok v nezamestnanosti musí mať za **cieľ vzostupnú sociálnu konvergenciu** v EÚ a prispieť k **lepšiemu fungovaniu trhov práce**.

4.4. Podľa názoru EHSV by mali **odporúčania pre jednotlivé krajiny** obsahovať konkrétne ciele týkajúce sa **čistej miery náhrad, obdobia poberania dávok a miery krytia**, ako aj **ďalšieho vzdelávania a aktivácie**. Treba pri tom podporovať prístup Komisie, že **veľkorysejšie dávky** musia byť sprevádzané **príslušnou aktiváciou nezamestnaných**.

4.5. **Úspech jednotného trhu** aj naďalej závisí od efektívnosti trhov práce a sociálneho systému, ako aj od schopnosti európskych ekonomík prispôbiť sa otrasom. Na základe tohto predpokladu sa stanovila stratégia Európa 2020 ako stratégia zameraná na transformáciu EÚ na inteligentné, udržateľné a inkluzívne hospodárstvo s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň zamestnanosti, produktivity a sociálnej súdržnosti⁽²⁵⁾. EHSV poukazuje na skutočnosť, že EÚ nedosiahne **cieľ stratégie Európa 2020** znížiť počet ľudí zasiahnutých alebo ohrozených chudobou a sociálnym vylúčením o 20 miliónov.

4.6. Podľa názoru EHSV musí byť **po voľbách do Európskeho parlamentu 23. až 26. mája 2019** jednou z prvoradých úloh novo zostavenej Komisie navrhnuť opatrenia zamerané na lepšie fungovanie trhov práce a na vzostupnú sociálnu konvergenciu členských štátov. Je tiež potrebná nová stratégia pre sociálny rozmer Európy po roku 2020.

4.7. Členské štáty v súčasnosti rokujú o **sociálnom rozmere Európy po roku 2020**. Vyvstáva okrem iného otázka, aké hlavné aspekty majú v budúcom sociálnom rozmere zohrávať kľúčovú rolu⁽²⁶⁾. Podľa názoru EHSV sú kľúčovými aspektmi sociálneho rozmernu Európy po roku 2020 **lepšie fungovanie trhov práce a boj proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu**. Ciele v oblasti dávok v nezamestnanosti v členských štátoch tu môžu byť významným prínosom.

4.8. Ciele v sociálnej oblasti musia viesť k postupnej sociálnej konvergencii. Ľudia sa musia dozvedieť, že práva a zásady uvedené v EPSP nie sú len slovami na papieri, ale že sa konkrétne uplatňujú, a tým postupne zlepšujú ich životné podmienky.

⁽²³⁾ Tematický informačný prehľad európskeho semestra – Dávky v nezamestnanosti – 2017.

⁽²⁴⁾ COM(2018) 761 final z 21. 11. 2018, Rada EPSCO ST 7619/2019 INIT z 15. 3. 2019.

⁽²⁵⁾ COM(2018) 761 final z 21. 11. 2018, Rada EPSCO ST 7619/2019 INIT z 15. 3. 2019.

⁽²⁶⁾ Rada EPSCO ST 6622 2019 INIT z 27. 2. 2019.

4.9. Ak sa ukáže, že ciele v rámci európskeho semestra neprinesli dostatočné výsledky, odporúča EHSV so zreteľom na sociálny rozmer Európy po roku 2020 zaviesť v **súlade s článkom 153 ZFEÚ smernicu na stanovenie právne záväzných minimálnych noriem** pre systémy poistenia v nezamestnanosti v členských štátoch. Táto smernica by mala obsahovať celoeurópske minimálne normy týkajúce sa **čistej miery náhrady, obdobia poberania a miery krytia dávok** v nezamestnanosti. EHSV sa vyslovuje aj za stanovenie celoeurópskych minimálnych noriem pre **ďalšie vzdelávanie a aktiváciu** v rámci poistenia v nezamestnanosti.

V Bruseli 11. decembra 2019

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Luca JAHIER

PRÍLOHA

Nasledujúce pozmeňovacie návrhy získali aspoň štvrtinu odovzdaných hlasov, no v priebehu diskusie boli zamietnuté (článok 59 ods. 3 rokovacieho poriadku):

1. Bod 1.12

Zmeniť

EHSV odporúča, aby sa výsledky referenčného porovnávania podrobne monitorovali a vyhodnocovali. Ak nebude zaznamenaný dostatočný pokrok pri dosahovaní očakávaného účinku, mal by sa ~~zvážiť zaviesť právne záväzný právny rámec~~ nástroj, ktorého cieľom bude podporiť členské štáty v ich úsilí o modernizáciu systémov poistenia v nezamestnanosti a doplniť ich. Popri ~~odporúčaní Rady~~, ktorým by sa členské štáty mohli riadiť, odporúča EHSV ~~zaviesť~~ ~~zvážiť v súlade s článkom 153 ZFEÚ~~ **záväzný právny rámec na stanovenie právne záväzných minimálnych noriem** pre systémy poistenia v nezamestnanosti v členských štátoch. ~~Táto smernica by mala~~ **Tento právny rámec by mal obsahovať ciele pre celoeurópske minimálne normy týkajúce sa čistej miery náhrady, obdobia poberania a miery krytia dávok v nezamestnanosti.** EHSV sa vyslovuje aj za stanovenie celoeurópskych minimálnych noriem pre **ďalšie vzdelávanie a aktiváciu** v rámci poistenia v nezamestnanosti.

Výsledok hlasovania:

Za: 64

Proti: 119

Zdržalo sa: 19

2. Bod 2.10

Ak nebude po určitom čase ~~a po podrobnom monitorovaní a vyhodnotení výsledkov~~ zaznamenaný dostatočný pokrok pri dosahovaní očakávaného účinku, odporúča EHSV ~~zaviesť v súlade s článkom 153 ZFEÚ smernicu na stanovenie právne záväzných minimálnych noriem~~ ~~zvážiť~~ **záväzný právny rámec stanovujúci minimálne normy** pre systémy poistenia v nezamestnanosti v členských štátoch. ~~Tieto normy~~ **Tento právny rámec by mal obsahovať ciele pre celoeurópske minimálne normy týkajúce sa čistej miery náhrady, obdobia poberania a miery krytia dávok v nezamestnanosti.** EHSV sa vyslovuje aj za stanovenie celoeurópskych minimálnych noriem pre **ďalšie vzdelávanie a aktiváciu** v rámci poistenia v nezamestnanosti. Minimálne požiadavky by členským štátom nemali brániť stanoviť si vyššie normy (pozri bod 16 preambuly Európskeho piliera sociálnych práv). Normy, ktoré už sú v jednotlivých členských štátoch zavedené, by sa nemali znižovať. EHSV odporúča, aby sa minimálne normy stanovili v spojení s primeraným uplatňovaním **ustanovenia o neznižovaní úrovne** (zákazu zníženia úrovne z dôvodu zavedenia minimálnych noriem). Tak sa splní cieľ EÚ zlepšovať životné a pracovné podmienky v členských štátoch vzostupnou konvergenciou (článok 151 ZFEÚ).

Výsledok hlasovania:

Za: 63

Proti: 122

Zdržalo sa: 18

3. Bod 4.9

Ak sa ~~po podrobnom monitorovaní a hodnotení~~ ukáže, že ciele v rámci európskeho semestra neprinesli dostatočné výsledky, odporúča EHSV so zreteľom na sociálny rozmer Európy po roku 2020 ~~zaviesť v súlade s článkom 153 ZFEÚ smernicu~~ ~~zvážiť~~ **právne záväzný rámec na stanovenie právne záväzných minimálnych noriem** pre systémy poistenia v nezamestnanosti v členských štátoch. ~~Táto smernica by mala~~ **Tento právny rámec by mal obsahovať ciele pre celoeurópske minimálne normy týkajúce sa čistej miery náhrady, obdobia poberania a miery krytia dávok v nezamestnanosti.** EHSV sa vyslovuje aj za stanovenie celoeurópskych minimálnych noriem pre **ďalšie vzdelávanie a aktiváciu** v rámci poistenia v nezamestnanosti.

Výsledok hlasovania:

Za: 63

Proti: 122

Zdržalo sa: 21
